

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор Харківської державної
академії дизайну і мистецтв
проф. Олександр СОБОЛЄВ
«06» березня 2025 р.

ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Гудзієнко Людмили Рахматуллаївни

**«Творчість Наталі Вергун в дискурсі відновлення національних орієнтирів
в образотворчому мистецтві України другої половини XX – початку XXI
століть», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
(галузь знань 02 – Культура і мистецтво).**

Дисертація ГУДЗІЄНКО Людмили Рахматуллаївни «Творчість Наталі Вергун в дискурсі відновлення національних орієнтирів в образотворчому мистецтві України другої половини XX – початку XXI століть» виконана на кафедрі теорії і історії мистецтв Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Тема дисертації затверджена вченою радою ХДАДМ (протокол № 16 від 03 грудня 2021 року).

У попередній експертизі дисертації, проведеній на базі кафедри теорії і історії мистецтв ХДАДМ, беруть участь двоє рецензентів: ЧЕЧИК Валентина Вікторівна – кандидатка мистецтвознавства (докторка філософії), доцентка кафедри теорії і історії мистецтв Харківської державної академії дизайну і мистецтв; КОВАЛЬОВА Марія Миколаївна – кандидатка мистецтвознавства (докторка філософії), доцентка, завідувачка кафедрою живопису Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

За результатами аналізу змісту дисертаційного дослідження Гудзієнко Л.Р., поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації, а також враховуючи підсумки публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації, яку проведено на кафедрі теорії і історії мистецтв 21 лютого 2025 р., визначено наступне:

1. Актуальність теми дисертації Дисертація є комплексним дослідженням творчості слобожанської мисткині, народної художниці України

Наталі Вергун в контексті національно-культурної реінтерпретації образотворчого мистецтва України другої половини ХХ ст.

Творчість художниці посідає особливе місце в українському мистецтві як приклад синтезу національної традиції та індивідуального художнього стилю. Під впливом культурних трансформацій другої половини ХХ – початку ХХІ століття її мистецька діяльність віддзеркалює складний процес збереження і переосмислення національної ідентичності. Мисткині вдалось органічно інтегрувати національні мотиви, образи та стилістичні прийоми у свої роботи, що дозволяє розглядати її мистецтво як репрезентативне явище української художньої культури.

Від початку 1990-х років в українському мистецтві постає новий етап осмислення національної ідентичності. Вивчення художньої діяльності Наталі Вергун є актуальним як з огляду на її внесок у відновлення національного мистецтва, так і для розуміння загального контексту культурних змін в країні. Вона торувала нові шляхи в художній школі Харкова, зберігаючи вірність своїй тематиці та стилю навіть в умовах тотального ідеологічного контролю. У роботах художниці простежується, як національне мистецтво, залишаючись автентичним, адаптувалося до ідеологічних впливів та змін культурної парадигми. Творчість мисткині постає джерелом для осмислення ролі мистців у формуванні культурної пам'яті та національної самосвідомості.

2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами університету та кафедри. Дослідження виконано відповідно до плану наукової роботи кафедри теорії і історії мистецтв Харківської державної академії дизайну і мистецтв по підготовці наукових кадрів в межах держбюджетної теми «Історико-теоретичні аспекти українського мистецтва доби постмодернізму: універсальне й специфічне» (Протокол № 12 від 22.02.2022), а також відповідно до наукової теми кафедри «Синтез і взаємодія мистецтв в художньому просторі України 1990-х – 2020-х рр.».

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Здійснене дослідження є результатом самостійної наукової роботи здобувача в галузі знань 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Висновки і положення наукової новизни, викладені в дисертації, отримані автором особисто.

4. Новизна основних результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що вперше здійснено комплексне дослідження на доповненому візуальному матеріалі творчості художниці Наталі Вергун; уведено до наукового обігу масив нових, маловідомих і невідомих живописних та графічних творів; систематизовано та проаналізовано фахові джерела, присвячені творчості художниці, зокрема і періодичні видання; виявлено витoki

формування творчої особистості художниці на тлі історичних зрушень середини ХХ ст.; на основі аналізу творів виявлено національну основу творчості мисткині; здійснено всебічний аналіз графічних творів Наталі Вергун; виявлено трансформації в художній мові мисткині в різні періоди творчості. *Уточнено* місцезнаходження та шляхи надходження творів художниці до музеїв і приватних зібрань України; тенденції соцреалізму, «суворого» стилю», «фольклоризму», імпресіонізму, фовізму у творах Наталі Вергун. *Доповнено* мистецтвознавчий аналіз живописних творів художниці, зокрема, аналіз творів початку ХХІ ст.; дані про виставкову діяльність художниці; значення і роль творчості Наталі Вергун для розвитку національного образотворчого мистецтва України.

5. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Дисертація Гудзієнко Л.Р. містить вступ, чотири розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Дослідження завершується загальними висновками, що підсумовують зміст роботи, є логічними та такими, що відображають основні положення й результати дисертаційної роботи. Всі наведені цитування мають коректні посилання в бібліографії, на базі якої авторка також вибудовує аналітику своєї роботи. За структурою, змістом, рівнем виконання, актуальністю, науковою новизною, оформленням, мовою та стилем дисертація відповідає вимогам щодо оформлення кваліфікаційних дисертаційних робіт. Обсяг дисертації відповідає нормам, викладеним у «Положенні про порядок присудження наукового ступеня доктора філософії у ХДАДМ». Представлене дослідження не містить академічного плагіату. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів у роботі мають відповідні посилання на джерело з дотриманням встановлених вимог.

Наукові результати та запропоновані авторкою висновки спираються на її самостійні дослідження. Авторка працювала з документами і матеріалами архіву Харківської державної академії дизайну і мистецтв, архіву Харківської організації Національної спілки художників України, Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка, Центрального державного архіву-музею літератури та мистецтва України, Харківського художнього музею, Національного художнього музею України, Красноградського краєзнавчого музею ім. П. Мартиновича, Кременецького краєзнавчого музею, Чернігівського обласного художнього музею ім. Г. Галагана, також до джерельної бази включено матеріали особистого архіву авторки дослідження (світлина творів, інтерв'ю з художницею), архіву мистецтвознавиці А. Півненко, каталогів та альбомів творів мисткині, публічних дописів, відеоматеріалів та інтерв'ю, в яких йдеться про творчість Н.Вергун. Підтвердженням достовірності наукових

положень дослідження є додаток у вигляді альбому ілюстрацій. Наукові положення дисертації апробовані на 6-ти Всеукраїнських і Міжнародних наукових та науково-практичних конференціях. Текст дисертації та публікації за темою підтверджують достовірність і наукову новизну отриманих результатів. Об'єкт і предмет дисертації та обрана проблематика відповідають паспорту спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

6. Теоретичне та практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у розширенні уявлення про діяльність митців Харківщини в дискурсі національного відродження в образотворчому мистецтві України. Практичне значення полягає у впровадженні даних дисертації в навчальні програми з історії українського образотворчого мистецтва, спецкурси з української культури, а введені до наукового обігу твори художниці стають цінним ілюстративним матеріалом для наукового використання. Фактологічний матеріал розширює потенціал вивчення діяльності Харківської художньої школи та напрямків її діяльності другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

7. Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження оприлюднені та апробовані у виступах на 6 Міжнародних і Всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях:

Міжнародній науковій конференції «Шості Платонівські читання пам'яті академіка Платона Білецького» (24 листопада 2018, Київ, НАОМА); Міжнародній науковій конференції «Взаємодія культури, науки і мистецтва в умовах морального розвитку сучасного європейського суспільства» (28–29 грудня 2021 р., Рига, Латвія); ІІІ Міжнародній конференції «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities» (27 травня 2022 р., Вінниця–Відень); Міжнародній науковій конференції «Десяті Платонівські читання пам'яті академіка Платона Білецького» (20 листопада 2022 р., Київ, Україна); Всеукраїнській науковій конференції «Перші Таранушенківські читання» ХДАДМ, (14–15 квітня 2023 р., Харків, Україна); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities» (04 жовтня 2024 р., Вінниця–Відень).

8. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації. Основні результати дисертації були оприлюднені у наукових фахових виданнях України:

1. Гудзієнко Л.Р. Національна основа творчості Наталі Вергун. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип.67. Том 1. 2023. С. 125–130. (Категорія Б).

2. Гудзієнко Л.Р. Живопис і графіка Наталі Вергун в музейних зібраннях України. Український мистецтвознавчий дискурс. 2024. № 1. С. 48–54. (Категорія Б).
3. Гудзієнко Л.Р. Художні особливості графічних творів Наталі Вергун. Український мистецтвознавчий дискурс. 2024. № 4. С. 51–57. (Категорія Б).

Публікації, які додатково розкривають результати дослідження:

1. Гудзієнко Л.Р. Художньо-стилістичні домінанти у творчості Наталі Вергун. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том IV: Зміни та синергія в розвитку науки та освіти [колективна монографія]. [Наукова редакція: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Херсон – Київ: Посвіт, 2020. С. 50–51.
2. Гудзієнко Л.Р. Наталя Вергун – поетеса українського живопису. Шості Платонівські читання : тези доповідей Міжнар. наук. конф. Київ, 2019. С.78 – 79.
3. Гудзієнко Л.Р. Тенденції імпресіонізму у творчості Наталі Вергун. Міжнародна наукова конференція «Взаємодія культури, науки і мистецтва в умовах морального розвитку сучасного європейського суспільства»: матеріали конференції, 28–29 грудня 2021 р. Рига, Латвія: «Baltija Publishing», 2021, С. 116–119.
4. Гудзієнко Л.Р. Національні архетипи як складова творчої спадщини Наталі Вергун. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки» № 14–15: за матеріалами III Міжнародної конференції «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities», 27.05.2022, Вінниця–Відень, С. 688–691.
5. Гудзієнко Л.Р. Пейзаж у творчості Наталі Вергун. Десяті Платонівські читання: тези доповідей Міжнародної наукової конференції (Київ, 2022). Львів–Торунь: Liha-Pres, 2022. С. 31–32.
6. Гудзієнко Л.Р. Образ жінки в живописі Наталі Вергун. Перші Таранушенківські читання: матеріали Всеукраїнської наукової конференції кафедри теорії і історії мистецтв ХДАДМ, 14–15 квітня 2023 року . Харків: ХДАДМ, 2023. С. 27–28.
7. Гудзієнко Л.Р. Натюрморт як віддзеркалення художніх пошуків Наталі Вергун. ГРААЛЬ НАУКИ: міжнар. наук. журнал. Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2024. No 44. С. 552–554.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне

значення результатів дисертаційного дослідження Гудзієнко Л.Р. на тему «Творчість Наталі Вергун в дискурсі відновлення національних орієнтирів в образотворчому мистецтві України другої половини ХХ – початку ХХІ століть».

2. Вважати, що за актуальністю, проблематикою, змістом, ступенем наукової новизни, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів, обґрунтованістю висновків дослідження дисертація дослідження Гудзієнко Л.Р. «Творчість Наталі Вергун в дискурсі відновлення національних орієнтирів в образотворчому мистецтві України другої половини ХХ – початку ХХІ століть». повністю відповідає науковому профілю спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року № 261, та пункту 11 Порядку присудження ступеня з присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій та апробацій дослідження, а також за результатами публічної презентації наукових результатів дисертації рекомендувати дисертацію Людмили Рахматуллаївни ГУДЗІЄНКО на тему «Творчість Наталі Вергун в дискурсі відновлення національних орієнтирів в образотворчому мистецтві України другої половини ХХ – початку ХХІ століть», за спеціальністю 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді.

21.02.2025

ГОЛОВА

фахового семінару:

КУТАТЕЛАДЗЕ Владислав Вікторович

Проректор з НДР ХДАДМ,

доцент, кандидат мистецтвознавства

(доктор філософії)

